

Ганна Коліснікова

кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри цивільного права № 2
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(Харків, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9309-4282>
annakolisnikova@gmail.com

УДК. 347.451.031(477)

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ЯК СТОРОНИ СПОЖИВЧИХ ДОГОВОРІВ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ЄС

АНОТАЦІЯ. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом (ЄС), Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угода про асоціацію) перебуває в активній стадії виконання й охоплює трансформацію всього економічно-правового простору нашої держави. Особливий інтерес становить цивільно-правовий пласт правовідносин як найбільш широкий, зокрема такий його аспект, як зміни у вітчизняному регулюванні споживчих договорів відповідно до мінімальних стандартів ЄС із подальшим його вдосконаленням.

Метою статті є пошук та аналіз способів цивільно-правового регулювання споживчого договору в ЄС та порівняння їх з українськими законодавчими реаліями, окреслення необхідних змін, які необхідно здійснити законодавцю у майбутньому, щоб пришвидшити повноцінний вхід у європейський простір із його високим рівнем цивільно-правового забезпечення споживчих відносин, матеріальним вираженням якого є споживчі договори.

У статті досліджено ключові нормативно-правові акти ЄС, що відносяться до цивільно-правового регулювання захисту прав споживача як сторони споживчих договорів. Здійснено порівняльно-правовий аналіз норм ЄС і вітчизняного цивільного законодавства у цій сфері в контексті активного розгортання євроінтеграційних процесів та виконання Угоди про асоціацію. Сформульовано подальші перспективи в наближенні рівня захищеності споживачів в Україні до європейських стандартів.

Авторка доходить висновку, що, незважаючи на чітку спрямованість на європейський курс, вітчизняне цивільне законодавство є недостатньо вдосконалим у частині регулювання споживчих договорів за прикладом ЄС. Так, станом на сьогодні в законодавстві України відсутнє як поняття “споживчий договір”, так і закріплен-

ня цієї категорії в Цивільному кодексі України нарівні з іншими видами договорів. Окрім того, чіткий план дій, що передбачав гармонізацію вітчизняних нормативно-правових актів із відповідними документами ЄС, зокрема з основними директивами стосовно регулювання споживчих договорів, був виконаний не в повному обсязі, тому питання повного приведення законодавчої сфери України до мінімальних стандартів ЄС залишається відкритим, як і його подальше наукове дослідження.

Ключові слова: споживчі договори; споживче право ЄС; мінімальні стандарти ЄС; гармонізація законодавства України та ЄС; євроінтеграція.

Підтверджуючи європейську ідентичність українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України, Верховна Рада України Законом України “Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)”¹ внесла зміни до Конституції України і доповнила преамбулу Основного Закону доленосними словами – ‘підтверджуючи європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України’, тим самим засвідчивши перспективи розвитку нашої держави на майбутнє.

Незмінним залишається і той законодавчий факт, що людина, її життя і здоров’я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю², у чому сьогодні наша держава співголосна з європейськими цінностями.

Утім, практичне регулювання цих фундаментальних цінностей у законодавчій сфері України та її окремих правових інститутах, зокрема в частині захисту прав споживачів, потребує ґрунтовного осучаснення й оновлення відповідно до економічних та соціальних змін, особливо в контексті всесвітнього інформаційного руху й інтеграції України у правовий та економічний простір Європейського Союзу (далі – ЄС).

Питання захисту прав споживачів у правовому полі як України, так і ЄС стали ключовим орієнтиром наукових пошуків багатьох авторів В. Хижняк, Ю. Плахтія, Р. Байцара, М. Машиністової, М. Микієвич, І. Яворської, Г. Колісникової та ін. Актуальним є здійснення порівняльних досліджень і вирішення проблеми гармонізації законодавства України з правовими актами ЄС (А. Перфільєва, Л. Чулінда, Р. Ханік-Посполітак, В. Завертнева-Ярошенко, А. Кисель та ін.).

Однак низка чинників, серед яких перегляд актів ЄС, ухвалення змін у законодавчій сфері України, суспільно-економічні зміни, а також

¹ Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору): Закон України від 7 лютого 2019 р. № 2680-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#Text>> (дата звернення: 15.03.2021).

² Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>> (дата звернення: 15.03.2021).

покрокове наближення вітчизняних норм до європейських стандартів, зумовлюють необхідність постійної актуалізації наукових узагальнень і рекомендацій у сфері захисту прав українських споживачів як майбутніх громадян дійсно європейського простору.

Метою дослідження є пошук та аналіз способів цивільно-правового регулювання споживчого договору в ЄС і порівняння їх з українськими законодавчими реаліями; окреслення необхідних змін, які необхідно здійснити законодавцю у майбутньому, щоб пришвидшити повноцінний вхід у європейський простір із його високим рівнем цивільно-правового забезпечення споживчих відносин, матеріальним вираженням якого є споживчі договори.

Євроінтеграція – це тривалий процес впровадження європейських норм в українське законодавство. Головний акцент державної політики в цій сфері спрямовано на забезпечення безпеки та добробуту людини, зокрема споживача як ключового та спеціального суб'єкта національної економіки. Оскільки інститут захисту прав споживачів є цивільно-правовим за своєю природою, основним методом його регулювання є диспозитивний, а провідним засобом – споживчий договір між сторонами відповідних правовідносин.

Головним завданням держави є зміцнення вразливої позиції споживача та захист ключових прав через встановлення базових обов'язків його потенційних контрагентів, розроблення системи ефективних механізмів відновлення порушених прав споживача та відшкодування завданої матеріальної і моральної шкоди. Реформа у сфері захисту прав споживачів передбачена вектором відповідальності в русі України до європейських стандартів життя³.

Безперечно, основним орієнтиром у цьому процесі є Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію)⁴, яка набрала чинності 1 вересня 2017 р. і прямо передбачає низку перетворень, пов'язаних зі сферою захисту прав споживачів в українському законодавстві. Розділ V “Економічне та галузеве співробітництво” містить главу 20 “Захист прав споживачів”, статтями якої визначено два ключових моменти: 1) сторони співпрацюють з метою забезпечення високого рівня захисту прав споживачів та досягнення сумісності між їхніми системами захисту прав споживачів (ст. 415); 2) Україна поступово наближає своє законодавство

³ Про стратегію сталого розвитку “Україна – 2020”: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>> (дата звернення: 15.03.2021).

⁴ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/conv#n2530> (дата звернення: 15.03.2021).

до *acquis* ЄС відповідно до Додатка XXXIX до Угоди про асоціацію, при цьому уникаючи створення бар'єрів у торгівлі (ст. 417)⁵.

Право ЄС щодо захисту споживачів – це система нормативно-правових актів (*acquis* ЄС), у яких закріплено спеціальні правила та принципи, які регулюють відносини між споживачами та виробниками/виконавцями продукту в ЄС щодо захисту прав споживачів. До напрямів спільної політики ЄС у сфері захисту прав споживачів умовно відносяться: діяльність і компетенція спеціалізованих інститутів ЄС; забезпечення безпеки продукції; вимоги до якості послуг; контрактні зобов'язання; убезпечення від нечесної підприємницької практики щодо споживачів; розв'язання спорів за участю споживачів⁶.

Так, Додатком XXXIX до Угоди про асоціацію передбачено першочергове наближення законодавства України до низки директив Європейського Парламенту та Ради, зокрема: Директиви № 1999/44/ЄС *про певні аспекти продажу споживчих товарів та відповідні гарантії*⁷, Директиви № 93/13/ЄС *про недобросовісні умови в споживчих контрактах*⁸, Директиви № 2008/48/ЄС *про кредитні угоди для споживачів*⁹, а також Директиви Ради № 85/577/ЄЕС *про захист споживачів щодо контрактів, що укладені поза діловими приміщеннями*¹⁰.

Директивою № 1999/44/ЄЕС встановлюються мінімальні стандарти якості товарів, що пропонуються споживачам. Товари вважаються такими, що відповідають умовам контракту, якщо вони: відповідають опису, наданому продавцем, і мають ті ж властивості, що й зразки або моделі, надані продавцем; придатні для цільового використання, для якого вони потрібні споживачеві і про яке він повідомив продавця під час укладення контракту, а продавець прийняв таке повідомлення; придатні для цільового використання, що є нормальним для такого типу товарів; мають властивості та характеристики, які зазвичай мають товари такого типу і які очікуються споживачем з урахуванням походження цих товарів

⁵ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (н 4).

⁶ Л Бондар, Г Бредова, А Вакулєнко та інші, *Право Європейського Союзу* (Право 2019) 442.

⁷ Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council of 25 May 1999 on certain aspects of the sale of consumer goods and associated guarantees <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31999L0044>> (accessed: 15.03.2021).

⁸ Council Directive 93/13/EEC of 5 April 1993 on unfair terms in consumer contracts <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31993L0013>> (accessed: 15.03.2021).

⁹ Directive 2008/48/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on credit agreements for consumers and repealing Council Directive 87/102/EEC <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32008L0048>> (accessed: 15.03.2021).

¹⁰ Council Directive 85/577/EEC of 20 December 1985 to protect the consumer in respect of contracts negotiated away from business premises (No longer in force, Date of end of validity: 13/06/2014) <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:31985L0577>> (accessed: 15.03.2021); Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights, amending Council Directive 93/13/EEC and Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 85/577/EEC and Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council Text with EEA relevance <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ga/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0083>> (accessed: 15.03.2021).

та публічних заяв про особливі властивості цих товарів, що їх робить продавець, виробник чи його представник у рекламі чи за допомогою маркування¹¹.

На відміну від цієї Директиви, яка оперує поняттями “відповідність угоди” та “брак відповідності”, Закон України “Про захист прав споживачів”¹² вживає поняття “належна якість товару”, “недолік” та “істотний недолік”. Відповідно до цього Закону заміна товару на аналогічний можлива лише у випадку придбання товару з “істотним недоліком”, тоді як Директива № 1999/44/ЄЕС дозволяє споживачу обирати заміну товару у випадку будь-якої невідповідності товару договору. Статті 708 та 709 Цивільного кодексу України¹³ надають покупцю-споживачу більше можливостей, аніж Закон, тому необхідним є й усунення правової колізії між вітчизняними нормативно-правовими актами, але з обов’язковим урахуванням вимог європейського законодавства. Окрім цього, вбачається важливим і запровадження презумпції відповідальності продавця в Україні¹⁴.

Норми Директиви № 93/13/ЄЕС поширюються на всі види договорів, де з одного боку виступає споживач, а з другого – продавець товару, виконавець робіт, послуг. Умови договору визнаються несправедливими, якщо: а) вони не обговорювалися індивідуально; б) всупереч вимогам добросовісності вони призводять до значного дисбалансу в правах і обов’язках сторін, які випливають із договору, причому на шкоду споживачу. У Додатку до цієї Директиви міститься невичерпний перелік умов, які можуть бути визнані несправедливими, як-от: обмеження чи виключення відповідальності виробника, постачальника за їхні дії (бездіяльність) стосовно заподіяння шкоди споживачеві; незаконне зменшення чи обмеження прав споживача відносно продавця, постачальника та інших осіб у разі повного або часткового невиконання чи неналежного виконання ними будь-яких зобов’язань за договором; укладення угоди, що “пов’язує” споживача обставинами, за яких виконання договору залежить від виробника (продавця), виконавця тощо¹⁵.

Питання, охоплені Директивою № 93/13/ЄЕС, регулюються ст. 18 Закону України “Про захист прав споживачів” щодо визнання недійсними умов договорів, які обмежують права споживача. Так, умови договору є несправедливими, якщо всупереч принципу добросовісності це призво-

¹¹ Бондар, Бредова, Вакуленко та інші (н 6).

¹² Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. № 1023-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>> (дата звернення: 15.03.2021).

¹³ Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>> (дата звернення: 15.03.2021).

¹⁴ Патрік фон Браунмоль, Роксолана Байко, Людмила Васильєва, “Захист прав споживачів: стандарти ЄС та України” (FEAO, 2016) <https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/FEAO_Zahyst_prav_EU_Ukr_A4_block_03.pdf> (дата звернення: 15.03.2021).

¹⁵ Бондар, Бредова, Вакуленко та інші (н 6).

дить до істотного дисбалансу договірних прав та обов'язків на шкоду споживачу. Перелік несправедливих умов не є вичерпним. Якщо будь-яке положення договору було встановлено несправедливо, то таке положення може бути змінено або оголошено недійсним. У разі, коли зміна положення або визнання його недійсним зумовлює зміну інших положень договору, на вимогу споживача: такі положення також підлягають зміні або договір може бути визнано недійсним у цілому. Якщо в результаті застосування умов договору, які обмежують права споживача, йому було завдано збитків, то вони повинні бути відшкодовані винною особою в повному обсязі. Використання недійсних умов можна розглядати як порушення принципу рівності сторін договору¹⁶, до встановлення якого в споживчих відносинах покликане законодавство у сфері захисту прав споживачів.

Окрім цього, виконання Угоди про асоціацію передбачає низку заходів, безпосередньо пов'язаних із гармонізацією законодавства України з правовими нормами ЄС, зокрема і внесення змін до базового Закону України “Про захист прав споживачів”, а також встановлення вимог і гарантій захисту прав споживачів під час укладення дистанційних контрактів (Директива 97/7/ЄС¹⁷); запровадження механізмів відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язань за договором туристичного обслуговування (Директива Ради 90/314/ЄЕС¹⁸); визначення мінімального рівня гарантій захисту прав споживачів у межах внутрішнього ринку (Директива 1999/44/ЄС) тощо¹⁹.

Станом на сьогодні Директива № 2011/83/ЄС *про права споживачів* відміняє Директиву № 85/577/ЄЕС і Директиву № 97/7/ЄС і поєднує в собі положення і щодо дистанційних договорів (особливо при здійсненні покупок он-лайн), і договорів, укладених поза діловими приміщеннями, а також деяких інших важливих аспектів щодо захисту прав споживачів на внутрішньому ринку²⁰.

Усі договори, до яких застосовуються положення Директиви № 2011/83/ЄС, поділяються на три види: дистанційні договори, догово-

¹⁶ Браунмюль, Байко, Васильєва (н 14).

¹⁷ Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council of 20 May 1997 on the protection of consumers in respect of distance contracts (No longer in force, Date of end of validity: 13/06/2014) <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31997L0007>> (accessed: 15.03.2021).

¹⁸ Council Directive 90/314/EEC of 13 June 1990 on package travel, package holidays and package tours <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A31990L0314>> (accessed: 15.03.2021); Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32015L2302>> (accessed: 15.03.2021).

¹⁹ Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: постанова Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF#Text>> (дата звернення: 15.03.2021).

²⁰ Бондар, Бредова, Вакулєнко та інші (н 6).

ри, що укладаються поза діловими приміщеннями, та всі інші договори. Директива встановлює суворі та детальні правила щодо інформації, яка має бути надана при укладенні відповідних договорів. Окрім того, вона регулює право відмови від договорів, гармонізує деякі питання, що стосуються виконання договорів, а також деякі інші аспекти договорів між суб'єктами підприємницької діяльності та споживачами²¹.

Основними новелами цієї Директиви є: 1) заборона прихованих витрат для споживача при укладенні договорів через мережу Інтернет; 2) заборона доплат при здійсненні оплати кредитною картою та завищених тарифів при здійсненні замовлення телефоном; 3) підвищення прозорості цін; 4) заборона попереднього налаштування автоматичних умов у бланках замовлень онлайн; 5) чіткість інформації про те, хто платить за повернення товару в разі відмови від договору; 6) підвищення рівня захисту споживачів щодо цифрових продуктів; 7) впровадження єдиної для всіх держав-членів форми відмови від договору; 8) єдиний 14-денний строк відмови від договору та можливість його продовження до 12 місяців; 9) детальна регламентація права на повернення грошей покупцю та єдиний 14-денний строк для повернення грошей²².

Закон України “Про захист прав споживачів” не включає усіх вимог щодо обов'язкової для надання споживачу інформації, що містяться у Директиві № 2011/83/ЄС. Окрім того, європейський споживач має перевагу в продовженні строку, протягом якого може скористатися своїм правом відмови від договору, у межах укладення якого він був неправильно поінформований про свої права, а саме – 12 місяців порівняно з 90 днями у вітчизняному законодавстві²³.

Висновки. Таким чином, основна маса нормативно-правових актів (*acquis* ЄС) щодо захисту прав споживачів зосереджена на врегулюванні споживчих договорів з метою охопити якнайбільше різноманітних споживчих правовідносин європейського простору і захистити споживача як ключову, але вразливу сторону економічно-ринкових відносин.

Регулювання договірних зобов'язань здійснюється актами як загального характеру, так і документами щодо конкретних видів договорів, що дають змогу більш детально регламентувати відносини сторін того чи іншого споживчого контракту з метою уникнення порушень прав споживача з боку його контрагентів.

Безперечно, і це доведено проаналізованими положеннями вітчизняного цивільного законодавства, доцільним початком законодавчих змін стала гармонізація з актами загального характеру, зокрема Директи-

²¹ Браунмоль, Байко, Васильєва (н 14).

²² Р Байко, Л Васильєва, ‘Захист прав споживачів в Європейському Союзі в контексті наближення українського законодавства до європейських стандартів’ <https://feao.org.ua/wpcontent/uploads/2016/04/FEAO_Zahyst_prav_A5_web.pdf> (дата звернення: 15.03.2021).

²³ Про захист прав споживачів (н 12).

вою 1999/44/ЄС, які є фундаментом мінімальних стандартів ЄС у сфері захисту прав споживачів і базою для ключових змін у Законі України “Про захист прав споживачів”.

У найближчому майбутньому ґрунтовні перетворення стосуватимуться цивільно-правового регулювання окремих видів споживчих правовідносин в Україні з поступовим розширенням їх переліку до досягнення нашою державою європейського рівня цивільно-правового регулювання у сфері захисту прав споживачів.

REFERENCES

Bibliography

Edited books

1. Bondar L, Briedova H, Vakulenko A ta inshi, *Pravo Yevropeiskoho Soiuzu* (Pravo 2019) (in Ukrainian).

Websites

2. Braunmiul P, Baiko R, Vasylieva L, ‘Zakhyst prav spozhyvachiv: standarty YeS ta Ukrainy’ (FEAO, 2016) <https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/FEAO_Zahyst_prav_EU_Ukr_A4_block_03.pdf> (accessed: 15.03.2021) (in Ukrainian).
3. Baiko R, Vasylieva L, ‘Zakhyst prav spozhyvachiv v Yevropeiskomu Soiuzi v konteksti nablyzhennia ukrainskoho zakonodavstva do yevropeiskykh standartiv’ <https://feao.org.ua/wpcontent/uploads/2016/04/FEAO_Zahyst_prav_A5_web.pdf> (accessed: 15.03.2021) (in Ukrainian).

Hanna Kolisnykova

CIVIL LEGAL REGULATION OF CONSUMER PROTECTION AS A PARTY OF CONSUMER AGREEMENTS: COMPARATIVE AND LEGAL ANALYSIS OF THE LAW OF UKRAINE AND EU

ABSTRACT. The Association Agreement between Ukraine and the EU is in the active stage of implementation and covers the transformation of the entire economic and legal space of our state. Of particular interest is the civil law layer of legal relations as the broadest, in particular its aspect as changes in domestic regulation of consumer contracts in accordance with EU minimum standards with its further improvement.

The aim of the article is to find and analyze ways of civil consumer regulation. Treaty in the EU and comparing them with Ukrainian legal realities, outlining the necessary changes that need to be made by the legislator in the future to accelerate full entry into the European space with its high level of legal protection of consumer relations, the material expression of which is consumer contracts.

The article examines the key EU regulations relating to civil law regulation of consumer protection as a party to consumer agreements. A comparative legal analysis of EU norms and domestic civil legislation in this area in the context of the active development

of European integration processes and the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU. Further prospects are formulated in bringing the level of consumer protection in Ukraine closer to European standards.

The author concludes that, despite a clear focus on the European course, domestic civil law is insufficiently improved in terms of regulating consumer contracts following the example of the EU. Thus, as of today, the legislation of Ukraine lacks both the concept of “consumer contract” and the consolidation of this category in the Civil Code of Ukraine along with other types of contracts. In addition, a clear action plan, which provided for the harmonization of domestic regulations with relevant EU documents, in particular with the main directives on the regulation of consumer contracts, was not fully implemented, so the issue of fully bringing Ukrainian legislation to EU minimum standards remains open, as well as its further research.

KEYWORDS: consumer contracts; EU consumer law; EU minimum standards; harmonization of Ukrainian and EU legislation; European integration.